

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **Ing. J. L.**, proti žalovanému: **Obvodní soud pro Prahu 4**, se sídlem 28. pluku 1533/29b, Praha 10, v řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 6 A 58/2014, o námitce podjatosti vznesené žalobcem proti soudcům Městského soudu v Praze,

t a k t o :

Soudci Městského soudu v Praze JUDr. Karla Cháberová, JUDr. Naděžda Treschlová, JUDr. Dana Černá a Mgr. Jiří Lifka **n e j s o u v y l o u č e n í** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 6 A 58/2014.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou ze dne 20. 3. 2014 se žalobce domáhá ochrany proti nečinnosti žalovaného ve věci poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, na základě žádosti ze dne 21. 1. 2014. V této žádosti žalobce požadoval sdělení blíže specifikovaných informací o rozhodnutích žalovaného v opatrovnických věcech v roce 2011.

Usnesením ze dne 3. 4. 2014, č. j. 6 A 58/2014 - 8, Městský soud v Praze vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku.

V podání ze dne 8. 4. 2014 žalobce vznesl námitku podjatosti všech soudců správního úseku Městského soudu v Praze a navrhl, aby věc byla přidělena Krajskému soudu v Praze. Důvody možné podjatosti spatřoval v tom, že Městský soud v Praze (resp. správa soudu) vystupuje v souběžném řízení sp. zn. 3 A 39/2014 jako žalovaný. Všichni soudci správního úseku Městského soudu v Praze jsou částečně v podřízeném postavení vůči žalované správě soudu, resp. jsou zaměstnanci žalovaného soudu. Toto řízení se navíc týká stejné oblasti (činnosti daných soudců), a to konkrétně neposkytnutí kopie jejich rozsudků vydaných v roce 2013 na základě žádosti o informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Podle žalobce by tedy mohlo dojít k porušení zásady nestranného a nezávislého posouzení věci vzhledem ke konfliktnímu poměru mezi soudem a žalobcem.

Ačkoliv žalobce výslovně neoznačil soudce, jejichž vyloučení z projednání a rozhodnutí věci se domáhá, a namítanou podjatost vztáhl ke všem soudcům správního úseku Městského soudu v Praze, Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal, zda jsou dány důvody pro vyloučení soudců šestého senátu, který má tuto věc v souladu s rozvrhem práce projednat a rozhodnout. Teprve v případě, že by byli tito soudci z projednávání a rozhodnutí věci vyloučeni, posuzoval by Nejvyšší správní soud tvrzení žalobce ve vztahu k dalším soudcům, kteří podle rozvrhu práce členy šestého senátu Městského soudu v Praze zastupují (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 - 34).

Soudci JUDr. Karla Cháberová, JUDr. Naděžda Treschlová, JUDr. Dana Černá a Mgr. Jiří Lifka ve vyjádření k námitce podjatosti uvedli, že nemají žádný vztah k účastníkům řízení, ani k projednávané věci.

Nejvyšší správní soud vycházel při zkoumání důvodů pro vyloučení těchto soudců z projednávání a rozhodnutí dané věci z usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2014, č. j. Nao 118/2014 - 26, o námitce podjatosti vznesené totožným žalobcem ze stejných důvodů.

Podle § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), *„[s]oudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.“*

Podle § 8 odst. 5 s. ř. s. *„[ú]častník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočníka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.“*

Integrovanou součástí práva na spravedlivý proces, vymezeného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Neutrannost a nezájatost soudce je jedním z klíčových předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky). Požadavek neutrannosti a nezájatosti soudce je natolik zásadní, že umožňuje prolomení ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska

pokračování

objektivního (shodně též Ústavní soud ve věci sp. zn. I. ÚS 370/04). Ústavní soud ve své judikatuře dále vyslovil, že „[d]ůvodné pochybnosti o soudcově nestrannosti jsou kategorií objektivní povahy a jako takové musí být založeny skutečnostmi objektivitě soudcovského rozhodování protiřecími, a to natolik, že nikoli z pohledu účastníků řízení, ale v objektivním smyslu ústavně chráněnou nestranností soudcovského rozhodování otřásají“ (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 3. 2000, sp. zn. III. ÚS 26/2000). Při posouzení otázky podjatosti soudce je třeba akcentovat též tzv. zdání nezávislosti a nestrannosti nejen ve vztahu k účastníkům řízení, nýbrž i ke třetím osobám (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10).

Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že důvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci může být pouze jeho poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávání věci, zejména v případech, kdyby mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Poměr soudce k účastníkům nebo k jejich zástupcům (ať již přátelský či nepřátelský) může být založen příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít i o vztah ekonomické závislosti, apod. V daném případě však nebyla objektivně zjištěna žádná z těchto skutečností.

Žalobce spatřuje možnou podjatost soudců ve skutečnosti, že Městský soud v Praze vystupuje v souběžně vedeném řízení sp. zn. 3 A 39/2014 jako žalovaný a všichni soudci správního úseku Městského soudu v Praze jakožto zaměstnanci tohoto soudu jsou v konfliktním poměru k žalobci.

Nejvyšší správní soud předesílá, že postavení soudců ve vztahu k funkcionářům soudu, u něhož sami působí, kdy takový funkcionář může v zákonem stanovených případech vykonávat ve vztahu ke jmenovaným soudcům úkoly státní správy, by mohlo zavdat objektivní pochybnost o nepodjatosti těchto soudců (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2005, č. j. 4 As 14/2004 - 70, www.nssoud.cz). Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2008, č. j. Nad 4/2008 - 47, proto platí, že „[s]měňuje-li žaloba proti rozhodnutí, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí soudu vystupujícího v pozici správního orgánu I. stupně, jsou z projednávání a rozhodování takové věci vyloučeni všichni soudci specializovaných správních senátů tohoto soudu (§ 8 odst. 1 s. ř. s.).“

V nyní posuzované věci však žalovaným není Městský soud v Praze, nýbrž Obvodní soud pro Prahu 4, který podle tvrzení žalobce zůstal nečinným při poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb. Z uvedeného je tedy zřejmé, že v této věci (na rozdíl od řízení vedeného Městským soudem v Praze pod sp. zn. 3 A 39/2014) nevystupuje v roli účastníka řízení Městský soud v Praze, ani jeho funkcionáři. Podle názoru Nejvyššího správního soudu nelze podjatost výše uvedených soudců Městského soudu v Praze vyvozovat ze skutečnosti, že žalobce v jiné věci žaluje Městský soud v Praze jakožto správní orgán. Pouze tato skutečnost neznámá, že by měli soudci Městského soudu v Praze jakýkoli (negativní či jiný) vztah k žalobci či přímý zájem na nyní projednáváné věci.

Rovněž ze skutečnosti, že se projednáváná věc stejně jako řízení vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 3 A 39/2014 týká žádosti o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb. (o rozhodovací činnosti soudu), nelze dovozovat přímý zájem výše uvedených soudců na projednáváné věci, popř. na jejím výsledku. Podobnost

předmětu sporu s jiným řízením bez dalšího neimplikuje přímý zájem rozhodujících soudců na projednávané věci.

Vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci má za následek odnětí věci zákonnému (příslušnému) soudci a její přidělení soudci jinému. Tento postup je proto nutno chápat jako výjimečný; takto mimořádná situace však v projednávané věci nenastala. Vzhledem k tomu, že se ve výroku uvedení soudci necítí být podjatí a jejich podjatosti nenasvědčují ani jiné skutečnosti, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 6 A 58/2014; neexistuje proto ani důvod pro přikázání věci jinému soudu podle § 9 odst. 1 s. ř. s.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. dubna 2014

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu